

СХВАЛЕНО

ПЕДАГОГІЧНОЮ РАДОЮ
ПРОТОКОЛ № 1 ВІД 29.08.2023

ЗАТВЕРДЖУЮ

ДИРЕКТОР _____ ТАМАРА ЗАДОРЖНА
« 29 » СЕРПНЯ 2023 РОКУ

**ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
ДЛЯ 1 – 4 КЛАСІВ
ТРОСТЯНЕЦЬКОЇ ГІМНАЗІЇ
ТРОСТЯНЕЦЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ РАДИ
ГАЙСИНСЬКОГО РАЙОНУ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ
НА 2023 – 2024 НАВЧАЛЬНИЙ РІК**

смт. Тростянець

ЗМІСТ

- 1. Загальні положення.**
- 2. Вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою.**
- 3. Структура Освітньої програми на 2023 – 2024 навчальний рік та форми організації освітнього процесу.**
- 4. Навчальні плани для 1-2, 3 – 4 класів Тростянецької гімназії Тростянецької селищної ради Вінницької області на 2023-2024 навчальний рік.**
- 5. Опис інструментарію оцінювання.**
- 6. Очікувані результати.**

Розділ 1. Загальні положення.

Початкова освіта – це перший рівень повної загальної середньої освіти, який відповідає першому рівню Національної рамки кваліфікацій.

Метою початкової освіти є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей та розвиток самостійності, творчості, допитливості, що забезпечують її готовність до життя в демократичному й інформаційному суспільстві, продовження навчання в основній школі.

Початкова освіта передбачає поділ на два цикли – 1–2 класи і 3–4 класи, що враховують вікові особливості розвитку та потреб дітей і дають можливість забезпечити подолання розбіжностей у їхніх досягненнях, зумовлених готовністю до здобуття освіти.

Освітня програма початкової освіти Тростянецької гімназії Тростянецької селищної ради Вінницької області на 2023-2024 навчальний рік (далі освітня програма) розроблена відповідно:

- Конституції України;
- Закону України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту»;
- розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. №988 «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року»;
- розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.12.2017 №903-р «Про затвердження плану заходів на 2017-2029 роки із запровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа»;
- постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 р. №688 «Про внесення змін до Державного стандарту початкової освіти»;
- наказу МОН України від 12.08.2022 № 743 «Про затвердження типових освітніх та навчальних програм для 1 – 2 та 3 – 4 класів закладів загальної середньої освіти та визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів Міністерства освіти і науки України»;
- листа МОН України від 01.02.2018 №1/9-74 «Щодо застосування державної мови в освітній галузі»;
- листа Міністерства освіти і науки України від 02.04.2018 р. №1/9-190 «Щодо скороченої тривалості уроку для учнів початкової школи»;
- наказу МОН України від 16.04.2018 №367 «Про затвердження Порядку зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти»;
- наказу МОН від 13.07.2021 № 813 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти»;
- Наказу МОН України від 25.06.2018 №677 «Про затвердження порядку створення груп подовженого дня у державних і комунальних закладах загальної середньої освіти» (зарєстрованого в Міністерстві юстиції України 24.07.2018 № 865/32317);
- Листа МОН України №1/9-322 від 18.05.2018 «Роз'яснення щодо порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів в умовах повної або часткової інтеграції різних освітніх галузей»
- Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти, затвердженим наказом Міністерства охорони здоров'я України від 25.09.2020 № 2205, зарєстрованого в Міністерстві юстиції України 10 листопада 2020 року за № 1111/35394

- Статуту Тростянецької гімназії Тростянецької селищної ради Вінницької області;

та інших нормативних документів щодо діяльності закладу освіти, спрямованих на реалізацію освітніх потреб особистості та задоволення викликів суспільства.

Розділ 2. Вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою.

Вимоги до дітей, які розпочинають навчання у початковій школі, мають враховувати досягнення попереднього етапу їхнього розвитку.

Період життя дитини від 5 до 6 (7) років (старший дошкільний вік) визначається цілісною зміною її особистості, готовності до нової ситуації соціального розвитку. Пріоритетом цього процесу є формування і розвиток базових і особистих якостей дітей: спостережливості ,допитливості, довільності поведінки, міжособистісної позитивної комунікації, відповідальності, діяльнісного і різнобічного освоєння навколишньої дійсності та інше.

Зберігаючи наступність із дошкільним періодом дитинства, початкова школа забезпечує подальше становлення особистості дитини, її фізичний, інтелектуальний, соціальний розвиток; формує здатність до творчого самовираження, критичного мислення, виховує ціннісне ставлення до держави, рідного краю ,української культури, пошанування своєї гідності та інших людей, збереження здоров'я.

Розділ 3.

Структура Освітньої програми на 2023 – 2024 навчальний рік та форми організації освітнього процесу.

Освітня програма побудована із врахуванням таких принципів:

- дитиноцентрованості і природовідповідності;
- узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів навчання;
- науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;
- наступності і перспективності навчання;
- взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;
- логічної послідовності і достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;
- можливостей реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані курси;
- творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;
- адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей.

Освітня програма початкової освіти Тростянецької гімназії Тростянецької селищної ради Вінницької області на 2023-2024 навчальний рік (далі освітня програма) окреслює рекомендовані підходи до планування й організації закладом початкової освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом початкової освіти.

Освітня програма визначає:

- загальний обсяг навчального навантаження та очікувані результати навчання здобувачів освіти, подані в рамках освітніх галузей;
- перелік та пропонований зміст освітніх галузей, укладений за змістовими лініями;

- орієнтовну тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін тощо, зокрема їхньої інтеграції, а також логічної послідовності їхнього вивчення;
- рекомендовані форми організації освітнього процесу та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти;
- вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою.

Здобуття початкової освіти у закладі відбувається за очною (денною) формою навчання. За необхідності може організовуватись змішане та дистанційне навчання.

На базі 1 класу функціонує ГПД.

З метою реалізації права дітей з особливими освітніми потребами на освіту за місцем проживання, їх соціалізацію та інтеграцію в суспільство у 2023 – 2024 навчальному році у закладі організоване навчання для дітей з ООП (інклюзивне навчання – 1 клас) та навчання за індивідуальною (сімейною) формою навчання – 1, 4 класи.

Згідно зі Статутом закладу освіти початкова школа Тростянецької гімназії у 2023-2024 навчальному році має таку структуру:

Класів	4
Учнів	82
Середня наповнюваність класів	21

Клас	Кількість учнів	Хлопчики	Дівчата
1	21	11	10
2	18	11	7
3	23	15	8
4	20	12	8
Всього	82	49	33

Режим роботи початкової школи Тростянецької гімназії - одна зміна.

Урок	Тривалість уроків (35 хв.)	Тривалість перерв	Тривалість уроків	Тривалість перерв
	Для 1 класу початкової школи		Для 2 – 4 класів	
1.	8.30 – 9.05	20 хв	8.30 – 9.10	15 хв.
2.	9.25 – 10.00	20 хв.	9.25 – 10.05	15 хв.
3.	10.20 – 10.55	30 хв.	10.20-11.00	25 хв.
4.	11.25 – 12.00	30 хв.	11.25-12.05	25 хв.
5.	12.30 – 13.05	20 хв	12.30-13.10	15 хв.
6.			13.25-14.05	

2023/2024 навчальний рік для початкової школи розпочинається в День знань - 1 вересня 2023 року та закінчується не пізніше 1 липня 2024 року. Відповідно до статті 10 Закону України «Про загальну середню освіту», згідно з рішенням педагогічної ради (протокол від 29.08.2023 № 1), навчальні заняття будуть організовані за семестровою системою:

Семестр	Перший день навчання	Останній день навчання	Кількість тижнів	Кількість днів
I	01 вересня	29 грудня	16	120
II	15 січня	30 травня	19	155
Всього			36	175

Терміни проведення канікул:

Канікули	Перший день канікул	Останній день канікул	Кількість днів
<i>Осінні</i>	<i>30 жовтня</i>	<i>5 листопада</i>	<i>9</i>
<i>Зимові</i>	<i>30 грудня</i>	<i>15 січня</i>	<i>16</i>
<i>Весняні</i>	<i>25 березня</i>	<i>31 березня</i>	<i>7</i>
	<i>Всього днів</i>		<i>31</i>

Додаткові канікули для учнів 1 класу за рішенням педагогічної ради (протокол 1 від 29.08.2023) у 2023/2024 навчальному році не проводяться. Свято Останнього дзвоника – 31 травня 2024 навчального року.

З урахуванням місцевих особливостей та кліматичних умов, закладом освіти може змінюватися структура навчального року та графік учнівських канікул, запроваджуватися карантин. Згідно зі статтею 34 Закону України «Про повну загальну середню освіту», контроль за відповідністю освітнього рівня учнів, які закінчили заклад загальної середньої освіти I ступеня (4 клас) згідно вимог Державного стандарту загальної середньої освіти здійснюється шляхом їх державної підсумкової атестації. Зміст, форми і порядок проведення державної підсумкової атестації визначаються і затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері освіти. Державна підсумкова атестація проводиться відповідно до Положення про державну підсумкову атестацію учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 30.12.2014 № 1547, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 14.02.2015 № 157/26602. Згідно з рішенням педагогічної ради (протокол від 29.08.2023 № 1), навчальна практика та навчальні екскурсії у 1 – 4 класах будуть проведені протягом навчального року.

Загальний обсяг навчального навантаження для здобувачів початкової освіти складає:

Клас	Кількість годин на тиждень	Кількість годин на рік
1 клас	23	805
2 клас	25	875
3 клас	26	910
4 клас	26	910
Разом	100	3500

Навчальні плани зорієнтовані на роботу початкової школи за 5-денним навчальним тижнем. Повноцінність початкової освіти реалізується за рахунок інваріантної складової. Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень для кожного класу окреслено у навчальному плані початкової освіти Тростянецької гімназії Тростянецької селищної ради Вінницької області, який дає цілісне уявлення про зміст і структуру початкової освіти, встановлює погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів.

Навчальний план передбачає реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети. Він охоплює інваріантну складову, сформовану на державному рівні, яка є спільною для всіх закладів загальної середньої освіти незалежно від підпорядкування і форм власності.

Навчальний план для 1 - 2 класів складено на основі Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти під керівництвом Шияна Р.Б., затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 року № 743 «Про затвердження типових освітніх та навчальних програм для 1-2 та 3- 4 класів закладів загальної середньої освіти та визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів Міністерства освіти і науки України». Навчальний план для 3 - 4 класів складено на основі Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти під керівництвом Шияна Р.Б., затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 року № 743 «Про затвердження типових освітніх та навчальних програм для 1-2 та 3- 4 класів закладів загальної середньої освіти та визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів Міністерства освіти і науки України».

Освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

Мовно-літературна, зокрема: українська мова, мови корінних народів та національних меншин (МОВ1), іншомовна освіта (ІНО);

Математична (МАО)

Природнича (ПРО)

Технологічна (ТЕО)

Інформатична (ІФО)

Соціальна і здоров'язберезувальна (СЗО)

Громадянська та історична (ГІО)

Мистецька (МІО)

Фізкультурна (ФІО)

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2011 року № 462 «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти» (2-4 класи) та постанови Кабінету Міністрів України від 24.07.2019 №688 «Про внесення змін до Державного стандарту початкової освіти» години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

У початковій школі може здійснюватися поділ класів на групи при вивченні окремих предметів відповідно до чинних нормативів (наказ Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 р. № 128, зареєстрований в Міністерстві юстиції України від 06.03.2002 за № 229/6517).

У 2023- 2024 н.р. в початковій школі поділ класів на групи здійснено таким чином:

№ п/п	Предмет	Кількість годин, що утворилися внаслідок поділу класів на групи.			
		2	3	4	Всього
1.	Інформатика	1	1	1	3

Збереження здоров'я дітей належить до головних завдань школи. Тому формування навичок здорового способу життя та безпечної поведінки здійснюється не лише в рамках предмету "Фізична культура", а інтегрується у змісті всіх предметів інваріантної складової навчального плану. Для недопущення перевантаження учнів враховується їх навчання в закладах освіти іншого типу (художніх, музичних, спортивних школах тощо).

Розділ 4.

Навчальні плани для 1-2, 3 – 4 класів Тростянецької гімназії Тростянецької селищної ради Вінницької області на 2023-2024 навчальний рік.

Навчальний план початкової школи з українською мовою навчання 1 – 2 класів Тростянецької гімназії Тростянецької селищної ради Вінницької області

*Складений відповідно до Типової освітньої програми початкової освіти,
розробленої під керівництвом Р.Б. Шияна
затвердженої наказом МОН України 743 від 12.08.2022*

Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень		
Українська мова	5	5	10
Іноземна мова	2	3	5
Математика	3	3	6
Я досліджую світ*	7	7+1 (інф.)	15
Мистецтво**	2	2	4
Фізична культура ***	3	3	6
Усього	19+3 (22)	21+3 (24)	40+6 (47)
Додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять			
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня	20	22	42
Сумарна кількість навчальних годин інваріантної і варіативної складових, що фінансується з бюджету (без урахування поділу класів на групи)	23	24	47
Кількість годин, що утворились в результаті поділу класів на групи		1	13

Загальна кількість годин (по тарифікації)	(23)	25	47
--	-------	----	----

Навчальний план
початкової школи з українською мовою навчання 3 – 4 класів
Тростянецької гімназії
Тростянецької селищної ради
Вінницької області

*Складений відповідно до Типової освітньої програми початкової освіти,
розробленої під керівництвом Р.Б. Шияна
затвердженої наказом МОН України 743 від 12.08.2022*

Назва навчального предмета/інтегрованого курсу	Кількість годин на тиждень		
	3 клас	4 клас	Разом
Українська мова	5	5	10
Іноземна мова	3	3	6
Математика	4	4	8
Я досліджую світ*	7	7	
Інформатика	1+1	1+1	18
Мистецтво	2	2	4
Фізична культура ***	3	3	6
Усього	22+3 (25)	22+3 (25)	42+6 (48)
Додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	-	-	-
Гранично допустиме тижневе/річне навчальне навантаження учня	23/805	23	46
Сумарна кількість навчальних годин інваріантної і варіативної складових, що фінансується з бюджету (без урахування поділу класів на групи)	22+3	22+3	40+6

Кількість годин, що утворились в результаті поділу класів на групи	1	1	2
Загальна кількість годин (по тарифікації)	26	26	48

Учні з особливими освітніми потребами (з порушеннями зору, слуху, опорно - рухового апарату, інтелектуального розвитку, тяжкими порушеннями мовлення, затримкою психічного розвитку), здобувають початкову освіту в закладі загальної середньої освіти за індивідуальними навчальними планами, затвердженими наказами МОН України. Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах, які є модифікованими для вивчення предметів для дітей ООП.

Учні, які опановують навчальний матеріал самостійно (сімейна форма навчання) навчаються за загальним Типовим навчальним планом для 1 класу.

Розділ 5. Опис інструментарію оцінювання.

Оцінювання - процес отримання даних про стан сформованості результатів навчання учнів, аналіз отриманих даних та формулювання на його основі суджень про об'єкт, який оцінюють.

Мета оцінювання - створення сприятливих умов для розвитку талантів і здібностей кожного учня/учениці, формування компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних особливостей та потреб, а також визначення ступеня якості освітнього процесу та шляхів підвищення його ефективності.

Оцінювання ґрунтується, відповідно до закону “ Про загальну середню освіту”, на **принципах** дитиноцентризму, об'єктивності, добросовісності, справедливості, неупередженості, систематичності , критеріальності, гнучкості, перспективності, диференційованості та конфіденційності, а також плановості, чіткості, прозорості, відкритості, доброзичливості.

Основні функції оцінювання - формувальна та діагностувальна. з урахуванням мети оцінювання змінено підходи до вираження оцінки:

оцінювальне судження - **вербальна оцінка**;

оцінювальне судження із зазначенням рівня результату - **рівнева оцінка**.

Рівень результату навчання визначається із урахуванням динаміки його досягнення та позначається буквами: П (початковий), С (середній), Д (достатній), В (високий).

Особистісні надбання учня/учениці 1 - 4 кл. - виражаються вербальною оцінкою;

об'єктивні результати навчання учня/учениці:

1 - 2 кл: вербальна оцінка;

3 -4 кл: або вербальною, або рівневою - за вибором закладу загальної середньої освіти та на підставі рішення його педагогічної ради (протоко № 1 від 29.08.2023).

Освітня програма початкової освіти передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом.

Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюються на суб'єктсуб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. Контроль оцінювання спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного здобувача у навчанні, на визначення особистих результатів здобувачів, не передбачає порівняння із досягненнями інших і не підлягає статистичному обліку з боку адміністративних органів.

Упродовж навчання у початковій школі здобувачі освіти опановують способи самоконтролю, саморефлексії і самооцінювання, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках та їх корекції.

Формувальне оцінювання має на меті: підтримати навчальний розвиток дітей; вибудувати індивідуальну траєкторію їхнього розвитку; діагностувати досягнення на кожному з етапів процесу навчання; вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню; аналізувати хід реалізації навчальної програми й ухвалювати рішення щодо корегування програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини; мотивувати прагнення здобути максимально можливі результати; виховувати ціннісні якості особистості, бажання навчатися, не боятися помилок, переконання у власних можливостях і здібностях.

Підсумкове оцінювання передбачає зіставлення навчальних досягнень здобувачів з конкретними очікуваними результатами навчання, визначеними освітньою програмою.

Здобувачі початкової освіти (4 клас) проходять державну підсумкову атестацію, яка здійснюється лише з метою моніторингу якості освітньої діяльності закладів освіти та (або) якості освіти.

З метою неперервного відстеження результатів початкової освіти, їх прогнозування та коригування можуть проводитися моніторингові дослідження навчальних досягнень на національному, обласному, районному, шкільному рівнях, а також на рівні окремих класів. Аналіз результатів моніторингу дає можливість відстежувати стан реалізації цілей початкової освіти та вчасно приймати необхідні педагогічні рішення.

Розділ 6. Очікувані результати навчання.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти, визначені відповідним Державним стандартом загальної початкової освіти. Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель/вчителька у рамках кожної освітньої галузі.

Освітня програма (1 клас) має потенціал для формування у здобувачів таких ключових компетентностей:

1) вільне володіння державною мовою, що передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях;

2) здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами, що передбачає активне використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади, можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування;

3) математична компетентність, що передбачає виявлення простих математичних залежностей в навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;

4) компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;

5) інноваційність, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади;

6) екологічна компетентність, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміючи важливість збереження природи для сталого розвитку суспільства;

7) інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

8) навчання впродовж життя, що передбачає опанування вміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі;

9) громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, активність в житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, вміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних з різними проявами дискримінації, цінувати культурне розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;

10) культурна компетентність, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості;

11) підприємливість та фінансова грамотність, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень; та наскрізних умінь: читання з розумінням, вміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, творчість, ініціативність, здатність логічно обґрунтовувати позицію, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими особами.

Результати навчання (2-4 класи) повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

Такі ключові компетентності, як вміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й вміння у реальних життєвих ситуаціях.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості перевіряти його на практиці й встановлювати причинно-наслідкові зв'язки. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньо-предметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду.

